

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป เขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 17 และ 18 ในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากร

การวิจัยในครั้งนี้ศึกษาจากประชากร คือ หัวหน้าหอผู้ป่วยซึ่งปฏิบัติงานในโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป เขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 17 และ 18 จำนวน 9 จังหวัด ที่มีโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไปรวม 11 แห่ง จำนวน 221 คน รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3.1 จำนวนหัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป เขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 17 และ 18

จังหวัด	โรงพยาบาล	จำนวน (คน)
อุทัยธานี	อุทัยธานี	15
นครสวรรค์	สวรรค์ประชารักษ์	20
พิจิตร	พิจิตร	25
พิษณุโลก	พุทธชินราช	38
อุตรดิตถ์	อุตรดิตถ์	33
กำแพงเพชร	กำแพงเพชร	17
เพชรบูรณ์	เพชรบูรณ์	24
ตาก	แม่สอด	14
	สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช	11

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

จังหวัด	โรงพยาบาล	จำนวน (คน)
สุโขทัย	สุโขทัย	13
	ศรีสังวรสุโขทัย	11
รวม		221

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้น เพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวัดตัวแปรที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย แบบสอบถาม 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส สถานที่ปฏิบัติงาน ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วยและวุฒิการศึกษาสูงสุดของหัวหน้าหอผู้ป่วย ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และเติมข้อความลงในช่องว่างให้สมบูรณ์ จำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของหัวหน้าหอผู้ป่วย ประกอบด้วย การศึกษาและการอบรม ประสบการณ์ การมีแบบอย่าง การมีที่ปรึกษาทาง ด้านจริยธรรม สิ่งแวดล้อมในการทำงาน ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบวัดพฤติกรรมการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของหัวหน้าหอผู้ป่วยตามสถานการณ์ที่กำหนด ประกอบด้วยปัญหาเชิงจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาลทั้งหมด 6 สถานการณ์ ในสถานการณ์หนึ่งๆได้แสดงให้เห็นถึง ความรู้สึก ความคิดและการกระทำของพยาบาลต่อสถานการณ์นั้นๆผู้ตอบต้องพิจารณาประเมินสถานการณ์และข้อความดังกล่าวและเขียนเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่คิดว่าเป็นการกระทำที่ถูกต้องตามหลักจริยธรรม เขียนเครื่องหมาย ✗ หน้าข้อความที่คิดว่าเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้องตามหลักจริยธรรม โดยผู้วิจัยสร้างเครื่องมือในการวิจัย 6 สถานการณ์ดังนี้

สถานการณ์ที่ 1 (การเคารพเอกสิทธิ์/ความเป็นอิสระ) เป็นสถานการณ์เกี่ยวกับผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกที่มีอาการปวดท้องจะร้องขอยาแก้ปวดท้องอยู่บ่อยๆ สร้างขึ้นโดยใช้หลักการตามหลักจริยธรรมด้านการเคารพเอกสิทธิ์/ความเป็นอิสระ เพื่อให้กลุ่มประชากรตัดสินใจ

ประเมินความถูกต้องและไม่ถูกต้องในการกระทำของพยาบาลตามสถานการณ์ที่กำหนดมีข้อคำถามจำนวน 14 ข้อ คิดเป็น 10 คะแนน

สถานการณ์ที่ 2 (การทำประโยชน์) เป็นสถานการณ์เกี่ยวกับผู้ป่วยที่มีอาการลำไส้อุดตัน แพทย์วางแผนจะทำการผ่าตัด และมีบุตรชายที่มีความวิตกกังวลเกี่ยวกับการเจ็บป่วยของบิดาอย่างมากจะสอบถามอาการเจ็บป่วยของบิดากับพยาบาลอยู่เรื่อย ๆ สร้างขึ้นโดยใช้หลักการตามหลักจริยธรรมด้านการทำประโยชน์ เพื่อให้กลุ่มประชากรตัดสินใจประเมินความถูกต้องและไม่ถูกต้องในการกระทำของพยาบาลตามสถานการณ์ที่กำหนดข้อคำถามจำนวน 15 ข้อ คิดเป็น 10 คะแนน

สถานการณ์ที่ 3 (การไม่ทำอันตราย) เป็นสถานการณ์เกี่ยวกับมารดาของผู้ป่วยที่พาผู้ป่วยที่เป็นบุตรสาวของตนเองมาปรึกษาแพทย์และพยาบาลเพื่อให้ทำแท้ง เนื่องจากอายุชาวบ้านที่บุตรสาวท้องไม่มีพ่อ สร้างขึ้นโดยใช้หลักการตามหลักจริยธรรมด้านการไม่ทำอันตราย เพื่อให้กลุ่มประชากรตัดสินใจประเมินความถูกต้องและไม่ถูกต้องในการกระทำของพยาบาลตามสถานการณ์ที่กำหนดมีข้อคำถามจำนวน 15 ข้อ คิดเป็น 10 คะแนน

สถานการณ์ที่ 4 (ความยุติธรรม/เสมอภาค) เป็นสถานการณ์เกี่ยวกับผู้ป่วย 2 รายที่เข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยที่มีความแตกต่างกันในเรื่องการศึกษา ฐานะการเงิน และอาชีพ สร้างขึ้นโดยใช้หลักการตามหลักจริยธรรมด้านความยุติธรรม/เสมอภาค เพื่อให้กลุ่มประชากรตัดสินใจประเมินความถูกต้องและไม่ถูกต้องในการกระทำของพยาบาลตามสถานการณ์ที่กำหนดข้อคำถามจำนวน 15 ข้อคิดเป็น 10 คะแนน

สถานการณ์ที่ 5 (การบอกความจริง) เป็นสถานการณ์เกี่ยวกับผู้ป่วยที่แพทย์ตรวจพบว่าเป็นมะเร็งลำไส้ใหญ่ส่วนปลายที่บุตรสาวไม่ต้องการให้บิดาทราบผลการตรวจชิ้นเนื้อทางทวารหนักว่าเป็นมะเร็ง เนื่องจากบิดาสุขภาพแข็งแรงดีมาตลอดกลัวทำใจไม่ได้และช็อค สร้างขึ้นโดยใช้หลักการตามหลักจริยธรรมด้านการบอกความจริง เพื่อให้กลุ่มประชากรตัดสินใจประเมินความถูกต้องและไม่ถูกต้องในการกระทำของพยาบาลตามสถานการณ์ที่กำหนดข้อคำถามจำนวน 15 ข้อคิดเป็น 10 คะแนน

สถานการณ์ที่ 6 (ความซื่อสัตย์) เป็นสถานการณ์เกี่ยวกับผู้ป่วยที่แพทย์จะทำการผ่าตัดไส้เลื่อนข้างขวา ตรวจเลือดพบว่าคิดเชื้อเฮดส์ไม่ต้องการให้พยาบาลแจ้งผลเลือดกับภรรยา สร้างขึ้นโดยใช้หลักการตามหลักจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์เพื่อให้กลุ่มประชากรตัดสินใจประเมินความถูกต้องและไม่ถูกต้องในการกระทำของพยาบาลตามสถานการณ์ที่กำหนดข้อคำถามจำนวน 15 ข้อ คิดเป็น 10 คะแนน

ในแต่ละสถานการณ์มีข้อคำถามจำนวน 14 ข้อและ 15 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน แล้วแปลงให้เป็นคะแนนเต็ม 10 คะแนนในแต่ละสถานการณ์ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ตอบถูก ได้ 1 คะแนน

ตอบผิด ได้ 0 คะแนน

การแปลผลคะแนน

แบบสอบถามเพื่อประเมินพฤติกรรมการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป เขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 17 และ 18 พิจารณาในรูปคะแนนเฉลี่ย โดยนำคะแนนของผู้ตอบแต่ละคนรวมกันแล้วหาค่าเฉลี่ย ใช้หลักการแปลผลค่าเฉลี่ยในการให้ความหมายคะแนนเฉลี่ยจะได้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของคะแนนแต่ละระดับ 5 ระดับ ดังนี้ (นิรัตน์ อิมามิ , 2549)

ค่าคะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
09.00-10.00	หัวหน้าหอผู้ป่วยตัดสินใจเชิงจริยธรรมตามหลักจริยธรรมใน ระดับมากที่สุด
07.00-08.99	หัวหน้าหอผู้ป่วยตัดสินใจเชิงจริยธรรมตามหลักจริยธรรมใน ระดับมาก
05.00-06.99	หัวหน้าหอผู้ป่วยตัดสินใจเชิงจริยธรรมตามหลักจริยธรรมใน ระดับปานกลาง
03.00-04.99	หัวหน้าหอผู้ป่วยตัดสินใจเชิงจริยธรรมตามหลักจริยธรรมใน ระดับน้อย
02.00-02.99	หัวหน้าหอผู้ป่วยตัดสินใจเชิงจริยธรรมตามหลักจริยธรรมใน ระดับน้อยที่สุด

การแปลความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการศึกษาและการฝึกอบรม ปัจจัยด้านประสบการณ์ ปัจจัยด้านกรมีแบบอย่าง ปัจจัยด้านกรมีที่ปรึกษาทางด้านจริยธรรมและปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในการทำงานกับพฤติกรรมการตัดสินใจเชิงจริยธรรมตามหลักจริยธรรมโดยพิจารณาจากค่า r ได้ดังนี้

ทิศทางความสัมพันธ์ให้พิจารณาได้จากเครื่องหมาย + หรือ - ที่อยู่หน้าค่าสหสัมพันธ์ดังนี้

+	หมายถึง	ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก
-	หมายถึง	ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันในเชิงลบ

ระดับความสัมพันธ์สามารถพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ หรือ r (บุญใจ ศรีสถิตนรากร, 2550) ดังนี้

$r = 1.00$	หมายถึง ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันอย่างสมบูรณ์
$r > .70$	หมายถึง ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
r มีค่าระหว่าง .30 -.70	หมายถึง ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
$r < .30$	หมายถึง ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ
$r = 0$	หมายถึง ตัวแปรไม่มีความสัมพันธ์กัน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ (Content Validity) โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับงานวิจัยที่มีการสร้างเครื่องมือ ด้านการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ตรวจสอบความถูกต้อง ความครอบคลุมของเนื้อหาและโครงสร้าง หลังจากผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะแล้วผู้วิจัยนำแบบสอบถาม มาหาค่าความตรงโดยวิธี IOC (Item Objective Congruence) โดยกำหนดข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5-1 เท่านั้นจึงนำมาพิจารณาเป็นข้อคำถามที่มีความตรง (นิรัตน์ อิมามี 2549; 4-55)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง คำนีความสอดคล้อง

$\sum R$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนทั้งหมดของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

$$IOC = .75$$

จากนั้นผู้วิจัยนำไปปรับปรุงตามข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขเป็นขั้นสุดท้ายก่อนนำไปทดลองใช้ต่อไปซึ่งมีข้อคำถามที่ได้รับข้อเสนอแนะควรปรับปรุงจากผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล (จำนวน 6 ข้อ) ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำให้เพิ่มเติม 1 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม (จำนวน 5 ข้อ) ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำให้ปรับข้อความจำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบประเมินการตัดสินใจเชิงจริยธรรมตามหลักจริยธรรมของหัวหน้าหอผู้ป่วย (จำนวน 6 สถานการณ์ที่) ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำดังนี้

สถานการณ์ที่ 1 (การเคารพเอกสิทธิ์/ความเป็นอิสระ) ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะให้ปรับปรุงความชัดเจนในการใช้ภาษาจำนวน 3 ข้อ

สถานการณ์ที่ 2 (การทำประโยชน์) ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะให้ปรับปรุงความชัดเจนในการใช้ภาษาจำนวน 5 ข้อ

สถานการณ์ที่ 3 (การไม่ทำอันตราย) ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะให้ปรับปรุงความชัดเจนในการใช้ภาษาจำนวน 3 ข้อ

สถานการณ์ที่ 4 (ความยุติธรรม/เสมอภาค) ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะให้ปรับปรุงความชัดเจนในการใช้ภาษาจำนวน 4 ข้อ

สถานการณ์ที่ 5 (การบอกความจริง) ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะให้ปรับปรุงความชัดเจนในการใช้ภาษาจำนวน 3 ข้อ

สถานการณ์ที่ 6 (ความซื่อสัตย์) ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะให้ปรับปรุงความชัดเจนในการใช้ภาษา จำนวน 1 ข้อ

3.2 การตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability) โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับหัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีคุณลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มประชากรที่โรงพยาบาลชยันต จังหวัดชยันตและโรงพยาบาลอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง จำนวน 39 คน เพื่อทดสอบความเข้าใจในภาษาและคำถามที่ใช้รวมทั้งความชัดเจนของข้อความ นำคำตอบมาหาค่าความเที่ยงของแบบวัด โดยใช้วิธีของคูเดอร์ริชาร์ดสัน (KR-20) ได้ค่าความเที่ยงของเครื่องมือในส่วนที่ 3 เท่ากับ 0.65

4. วิธีการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนในการดำเนินงานดังต่อไปนี้

4.1 ดำเนินการส่งจดหมายขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยจากประธานกรรมการประจำสาขาวิชาพยาบาลศาสตรมหาวิทาลัยสุโขทัยธรรมราชถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลและหัวหน้ากลุ่มการพยาบาลของโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป เขตตรวจราชการสาธารณสุขที่17และ18

4.2 ผู้วิจัยประสานงานกับหัวหน้ากลุ่มการพยาบาลของโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป เขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 17 และ 18 เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรตามที่กำหนด จากนั้นดำเนินการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มประชากรทางไปรษณีย์ โดยอำนวยความสะดวกให้กลุ่มประชากรจัดส่งแบบสอบถามคืนผู้วิจัยในซองเปล่าที่เจ้าหน้าที่ของถึงผู้วิจัยและติดแสตมป์เรียบร้อยแล้ว เพื่อพร้อมส่งทางไปรษณีย์

4.3 ผู้วิจัยมีการติดตามแบบสอบถามด้วยตนเอง กับกลุ่มประชากร ทางโทรศัพท์ หลังการจัดส่งแบบสอบถามไปแล้วภายใน 4 สัปดาห์ ยังไม่ได้แบบสอบถามกลับคืน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืน 221 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.22

4.4 เมื่อรับแบบสอบถามคืนมาแล้วผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าแบบสอบถามทุกฉบับ มีความสมบูรณ์ 100% รวมระยะเวลาในการเก็บข้อมูล 6 มิถุนายน 2554 ถึง 2 สิงหาคม 2554 รวม 57 วัน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

5.2 วิเคราะห์ปัจจัยในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของหัวหน้าหอผู้ป่วย โดยหาค่าความถี่และหาค่าร้อยละ

5.3 วิเคราะห์พฤติกรรมการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของหัวหน้าหอผู้ป่วยวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์และปัจจัยที่พยากรณ์พฤติกรรมการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป เขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 17 และ 18 โดยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันและการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ระหว่างปัจจัยในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมกับพฤติกรรมการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของหัวหน้าหอผู้ป่วยโดยหาตัวพยากรณ์ที่สามารถทำนายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของหัวหน้าหอผู้ป่วยในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการทดสอบทั้งหมดที่ระดับนัยสำคัญ .05

6. การพิทักษ์สิทธิกลุ่มประชากร

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มประชากร

6.1 ผู้วิจัยเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ ซึ่งได้รับการความเห็นชอบคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์

6.2 ชี้แจงกลุ่มประชากรให้เข้าใจในการตอบแบบสอบถาม และให้สิทธิกลุ่มประชากรที่จะเข้าร่วมวิจัยหรือไม่ หากกลุ่มประชากรยินยอม ผู้วิจัยได้ให้ลงนามยินยอมในเอกสารที่จัดทำขึ้นเป็นหลักฐาน ซึ่งกลุ่มประชากร ทุกคนยินยอมเข้าร่วมในการศึกษาวิจัยทั้งหมด

6.2 ผู้วิจัยชี้แจงเป็นลายลักษณ์อักษรในแบบสอบถาม โดยแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยลักษณะแบบสอบถาม รายละเอียดในการตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามมีสิทธิที่จะไม่ตอบคำถามใดก็ได้โดยไม่มีผลใด ๆ ต่อการปฏิบัติงานประจำ ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวมเท่านั้น

6.3 ภายหลังจากวิเคราะห์และแปลผลการวิจัยเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะทำลายข้อมูลทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่างทันที